

AVRUPA'DA KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

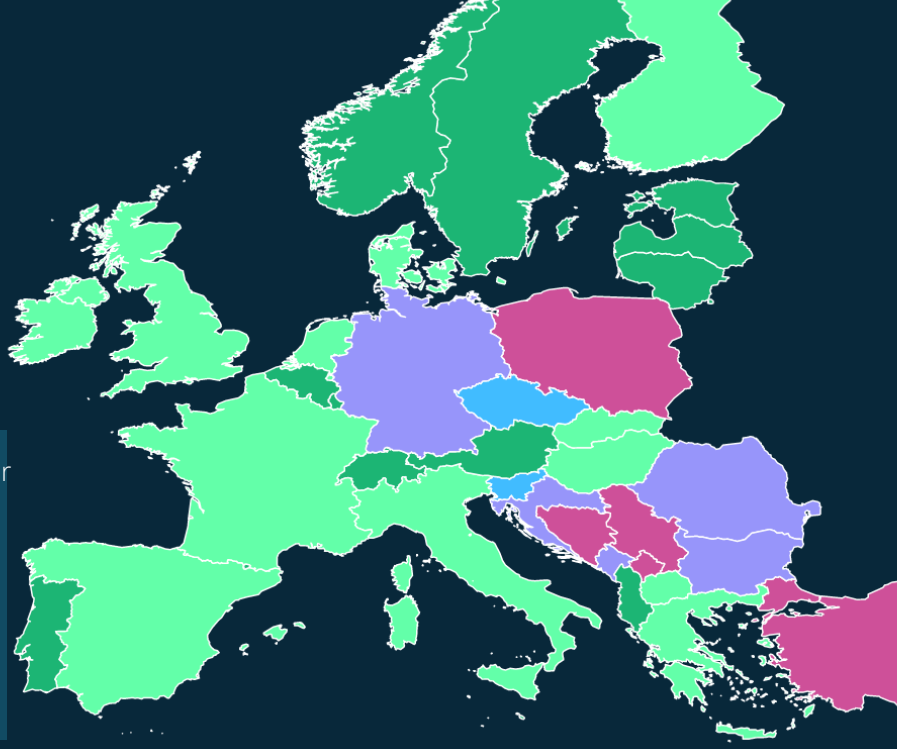

ULUSAL KÖMÜRDEN ÇIKIŞ TAAHHÜTLERİNE GENEL BAKIŞ

24 Kasım 2021

Bu belge, Avrupa'da aşamalı olarak kömürü kullanımdan kaldırma duyurularına ve kararlarına genel bir bakış sunuyor. Duyuruları takiben, hükümetlerin bunu icraata geçirmesi gerekiyor, bu da her bir santral için kapanma tarihinin belirlenmesi ve kömürden adil bir çıkış için yol haritasının hazırlanması anlamına geliyor. Bu planların iklim, çevre ve sağlık alanındaki sorumluluklarla örtüşmesi ve etkilenecek bölge, topluluk ve işçilerin ihtiyaçlarını karşılaması gerekiyor. Paris'te imzalanan Birleşmiş Milletler İklim Anlaşması doğrultusunda, Avrupa ve OECD ülkelerinin en geç 2030 yılına kadar elektrik üretimlerinde kömür kullanımını bitirmeleri gerekiyor.

21 AVRUPA ÜLKESİ KÖMÜRDEN ÇIKACAĞINI DUYURDU

- 2030'da ya da daha erken kömürden çıkacaklar
- 2030'dan sonra kömürden çıkacaklar
- Kömürden çıkış tartışılıyor
- Kömürden çıkış tartışılmıyor
- Elektrik sisteminde kömür yok

KÖMÜRDEN ÇIKIŞ PLANLARININ ZAMAN ÇİZELGESİ

ÜLKELERİN KÖMÜRDEN ÇIKIŞ PLANLARININ DÖKÜMÜ

Enerji sisteminde hiç kömür olmayanlar

10

Paris Anlaşması'ndan beri kömürsüz olanlar

4

2030'a kadar kömürsüz olacaklar

12

2030'dan sonra kömürsüz olacaklar

5

Kömürden çıkış tartışmaları devam ediyor

2

Kömürden çıkış tartışması yok

5

Kömürden çıkış tartışılıyor

Kömürden çıkış tartışması yok

Elektrik sisteminde kömür yok

ULUSAL KÖMÜRDEN ÇIKIŞ DUYURULARININ ZAMAN ÇİZELGESİ

2015

İngiltere: Dünyada kömürden çıkacağı duyuran ilk ülke (2025)

Belçika: Daha önce elektrik üretim sisteminde kömür olup da kömürden resmi olarak çıkan ilk ülke.

Fransa: Cumhurbaşkanı Hollande, 2023 yılında kömürden çıkma planlarını duyurdu.

2016

Avusturya: Ülkede kapanma tarihi belli olmayan son santralin işletme sahibi şirket, 2025 yılı itibarıyla santrali kapama planlarını açıkladı.

Finlandiya: Hükümet 2030 yılında elektrik üretiminde kömür yakmayı yasaklayacağını belirten planı duyurdu. Plan 2019 yılında kanunlaştı.

Fransa: Cumhurbaşkanı Macron, ülkenin kömürden çıkış tarihini erkene çekerek 2022 yılına aldı. Bu karar, 2019 enerji ve iklim kanununda yerini aldı.

İsveç: Ülkenin son kömürlü termik santralının işletmecisi, tesisi 2022 yılında kapatacaklarını açıkladı.

2017

İtalya: Hükümet, 2025 yılında kömürden çıkmayı hedefleyen ulusal enerji stratejisini açıkladı.

Danimarka: Ülke, Kömürden Sonra Enerji İttifakı'na (PPCA) katılarak kömürden 2030 yılına kadar çıkmayı taahhüt etti.

Hollanda: Yeni hükümet, 2030 yılına kadar kömürden çıkma planını açıkladı. Bu açıklama 2019 yılında kanunlaştı.

Portekiz: Çevre Bakanı, 2030 yılına kadar kömürden çıkış planını açıkladı.

2018

İrlanda: Ülke, 2025 yılına kadar kömürden çıkma planıyla Kömür Sonrası Enerji İttifakı'na (PPCA) katıldı.

Avusturya: Ülkenin son kömürlü termik santralının işletmecisi, kapanma tarihini 2020 yılına aldı.

Portekiz: Başbakan, kömürden çıkış tarihini yedi yıl öne çekerek 2023 yılına aldı.

Yunanistan: Başbakan Kyriakos Mitsotakis, 2028 yılına kadar ülkesinin kömürden çıkacağı duyurdu. Ülkenin tek kömür işletmecisi, bütün tesislerini 2023 yılına kadar kapatacağını açıkladı. Ülkede inşaat halinde olan bir santral kaldı.

Macaristan: Ülkenin başkanı, 2030 yılına kadar kömürden çıkış planlarını duyurdu.

Slovakya: Ülkenin yeni çevre stratejisi 2030 yılına kadar kömürden çıkma hedefini içeriyor.

Almanya: Ülkenin kömür komisyonu, BM Paris İklim Anlaşması hedefleriyle uyumlu olmayan 2038 yılını kömürden çıkış yılı olarak önerdi. 2020 yılında bu öneri kanunlaştı.

2019

Avusturya ve İsveç: Avrupa'da kömürden çıkan ikinci ve üçüncü ülke oldular. İsveç planladığından iki yıl önce kömürden çıkmış oldu.

Portekiz: Ülkenin son kömürlü termik santralının işletmecisi, tesisi 2021 yılında kapatacağını açıkladı. Böylece Portekiz'in kömürden çıkış tarihi iki yıl öne çekilmiş oldu.

İngiltere: Ülke kömürden çıkış tarihini erkene alarak 2024 yılına aldı.

2020

Macaristan: Ülke kömürden çıkış tarihini erkene çekerek 2025 yılına aldı.

Danimarka: Son kömürlü termik santralin 2028 yılında kapanacağını açıklayarak kömürden çıkış tarihini iki yıl öne çekti.

Yunanistan: Yunanistan'ın son santrali PPC operatörü, kömürden çıkışı 2025'e çekti.

Kuzey Makedonya: 2027'ye kadar kömürden çıkacağı duyurdu.

İspanya: 2030'a kadar kömürden çıkacağı duyurdu.

2021

Karadağ: 2035'e kadar kömürden çıkacağı duyurdu.

Romanya: Ulusal Dayanıklılık ve İyileşme Planı'nda 2032 yılına kadar kömürü bırakacağını duyurdu.

Bulgaristan: Ulusal Dayanıklılık ve İyileşme Planı'nda 2038-2040 yılları arasında kömürü bırakacağını duyurdu.

Hırvatistan: COP26'da 2033'e kadar kömürden çıkacağı duyurdu.

Portekiz: Pego santralini kapatarak kömürsüz 4. Avrupa ülkesi oldu.

Polonya: Polonya, COP26'da Küresel Kömürden Temiz Enerjiye Geçiş Bildirgesi'ni imzaladı, ancak daha sonra dünyanın en büyük 23. ekonomisi olmasına rağmen gelişmekte olan ülke statüsünü talep etti. Polonya, 2049'da kömürden aşamalı olarak çıkacağı doğruladı. Bildiriye imza atanlar, kömürden çıkmanın, Polonya dahil tüm Avrupa ülkelerinin 2030 yılına kadar kömürden çıkmasını gerektiren Paris Anlaşması ile tutarlı olması gerektiği konusunda anlaştilar.

ÜLKELERİN KÖMÜRDEN ÇIKIŞ DURUMU

AVUSTURYA: 2020'DEN BERİ KÖMÜRSÜZ

Avusturya, kömür kullanmayı bırakan ikinci Avrupa ülkesi oldu. Ülkede kalan son iki kömürlü termik santrali işleten şirketler, bu santralleri sırasıyla 2019 ve 2020 yıllarında kapadılar. Avusturya'nın kömürden çıkışı hükümetin yön verdiği bir süreç değil. Ocak 2018'de Avusturya Çevre Bakanı Elisabeth Köstinger, ülkenin 2020 yılına kadar kömürden çıkacağını duyurdu ancak bu hedef duyurudan kısa bir süre yayınlanan enerji stratejisinde yer almıyordu ve uygulanması için hiçbir önlem alınmadı.

BELÇİKA: 2016'DAN BERİ KÖMÜRSÜZ

Belçika, eskiden kömür yakıp da kömürlü termik santralleri elektrik üretiminden çıkaran ilk AB ülkesi. Ülkedeki son kömürlü termik santral 2016 yılının Mart ayında kapandı. Bu karar, hükümet tarafından duyurulan politik bir hedefin sonucu olarak değil, AB kirlilik kontrol düzenlemelerinin giderek yaşlanan termik santrallerin kapanmasına neden olması sonucu alındı.

BOSNA HERSEK: HENÜZ TARTIŞILMIYOR

Bosna Hersek, yeni kömürlü termik santraller planlamaya devam ediyor. Çin'in kömür teknolojileri ihracatında cazip bir pazar olan Bosna'da, Çin bankaları tarafından kredi başvuruları değerlendirilmeye devam eden birkaç kömürlü termik santral proje planı daha var. Mevcut santrallerin 2028 yılına kadar AB kirlilik standartlarıyla uyumlu olması beklenirken, mevcut santraller yaşlı ve varolan kirlilik limitlerini ihlal ediyor.

BULGARİSTAN: 2038-2040 YILLARI ARASINDA KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

Ekim 2021'de Bulgaristan hükümeti, Avrupa Komisyonu'na sunduğu Ulusal Dayanıklılık ve İyileşme Planı'nda, 2038-2040 yılları arasında kömürü aşamalı olarak kaldıracağını duyurdu. Bulgaristan'ın kömür endüstrisinin AB emisyon standartlarına uygun hale gelmesi için tahminen bir milyar avroluk iyileştirme gerekiyor; bu da endüstrinin çöküşün eşiğinde olduğunu gösteriyor. Bulgaristan'ın kömürden geç çıkış tarihi, iklim değişikliği konusundaki sorumluluklarının çok gerisinde kalmasına neden oluyor ve fosilsiz bir geleceğe geçiş için gerekli olan yenilenebilir enerji projelerine ve işçiler için gerekli eğitim planlarına yapılacak yatırımları geciktiriyor. Eski ve kirlili kömürlü termik santraller hala işletmede. Hükümet santralleri işletmede tutmak için AB müktesebatından sahip oldukları istisnalara güveniyor ve adil geçiş için sorumluluk almaktan kaçınıyor.

HIRVATİSTAN: EN GEÇ 2033'DA KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

Hırvatistan, yakın gelecekte kömürden çıkış tarihi belirlemek için PPCA ile birlikte çalışma taahhüdüyle PPCA'ya 30 Haziran 2021'de katıldı. Hırvatistan'da iki adet göreceli olarak küçük taş kömürü ünitesi bulunuyor. Bunlardan birinin AB üyelik koşulları gereği 2017 yılında kapanması planlanıyordu. Hırvatistan Başbakanı Andrej Plenković, Glasgow'daki COP26 iklim toplantısında ülkesinin en geç 2033 yılına kadar kömürü kullanımdan kaldıracağını duyurdu.

ÇEKYA: TARTIŞMALAR DEVAM EDİYOR

2019 yılının Ağustos ayında, Çekya'da kömürden hızlı bir çıkış olasılığını değerlendirmek üzere çok paydaşlı bir kömür komisyonu kuruldu. Komisyon, 2020 yılının Aralık ayında kömürden çıkış için 2038 yılının önerilmesine karar verdi. Hükümetin kararını vermesi bekleniyor. Çevre ve iklim kuruluşları 2030 yılına kadar kömürlü termik santrallerin, 2035 yılına kadar da tüm kojenerasyon tesislerinin kömür sanayiye tazminat ödemededen kapanmasını talep ediyor. Ülkenin önündeki en büyük sorunlardan biri ısıtma için sürdürülebilir çözümler bularak fosil gazı geçmeden kojenerasyon tesislerini kapatmak.

DANİMARKA: 2028 YILINA KADAR KÖMÜRDE ÇIKIŞ

2017 yılının Kasım ayında Kömür Sonrası Enerji İttifakı (PPCA) ilk imzacılarından olan Danimarka, 2030 yılına kadar kömür kullanımını bitirmek için çalışacağını duyurmuştu. Şu anda Danimarka'da tüm termik santrallerin kapanış tarihleri belli. Buna göre en son Nordjylland santrali 2028 yılında kapanacak. Ørsted (eski adıyla DONG) 2017 yılında yaptığı açıklamada 2023 yılına kadar kömür kullanımını bırakacağını belirtti. Şirket başkanı, 2019 BM İklim Zirvesi'nde yaptığı konuşmada şirketin 2022 yılına kadar çoktan kömür kullanımını durduracağını açıkladı. İşletmede olan son kojenerasyon tesisi Fyns santrali de 2022 yılında kapanacak.

FİNLANDİYA: 2029 YILI ORTASINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

Kömürden çıkış için sivil toplum gruplarının baskısı üzerine, 2018 yılının Ekim ayında Finlandiya hükümeti 1 Mayıs 2029 tarihinden sonra elektrik üretiminde kömür kullanımını yasaklayan bir kanun tasarısı sundu. Meclis 27 Şubat 2019'da tasarımı kabul etti. Sivil toplum kuruluşları, IPCC 1,5 derece Özel Raporu ışığında Finlandiya'nın 2025 yılına kadar kömürden çıkması gerektiğini savunuyor. Kanun 2025 yılından önce kömür yakmayı bırakan şirketler için 90 milyon avroluk bir fon içeriyor. Ne yazık ki bu 90 milyon avro, rüzgar enerjisi desteklerinden kesilecek ve fonun yarısı kojenerasyon tesislerinde kömür yerine biyokütle yakımı için ayrılacak. Diğer yarısıya ısıtmada kömür yerine biyokütle ve gaz dışında kullanılabilir daha iyi seçenekler için harcanacak.

FRANSA: 2022 YILINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

2016 yılının Kasım ayında gerçekleştirilen 22. Taraflar Konferansında dönemin hükümeti Fransa'nın 2023 yılına kadar kömürden çıkacağını taahhüt etmişti. Cumhurbaşkanı Macron da bu taahhüdü yenileyerek kömürden çıkış tarihini 2022 yılına çekti. 2019 yılının Haziran ayında kömürden çıkış mevzuatı üzerinde mutabakat sağlandı, enerji ve iklim kanunu Kasım ayında yürürlüğe girdi. Kanun 1 Ocak 2022 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek bir emisyon sınırı (Yıllık 0,55 t eqCO₂/MWh üzeri salım yapan tesisler için 0,7 kt eqCO₂/MW) içeriyor. Bu sınırla kömürlü termik santrallerin kâr etmeyeceği varsayılıyor. Ne yazık ki, bu madde kömürlü termik santrallerin düşük kapasitede yıllarca açık kalmasının veya kömür ve biyoyakıt tesislerine çevrilmesinin önünde açık kapı bırakıyor. Şu ana kadar sadece bir termik santrali 2022 yılına kadar kapanacağını ilan etmesi, Cordemais tesisleri için biyoyakıtla beraber kömür yakma planları konusunda endişe doğuruyor

ALMANYA: 2038 YILINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

2020 yılı temmuz ayında Almanya kömürden çıkış kanunu ve enerji dönüşümünden etkilenen kömür bölgelerine destek sağlayan kanunu kabul etti. İlk kanun 2038 yılına kadar (2035 yılına çekme opsiyonu ile) kömürden çıkış şartlarını koyarken 2030 yılına kadar ülkede bulunan (kendi hesaplarıyla) 23 GW kapasitede 40 kömürlü termik santralin mevcut duyurulara ek olarak emekliye ayrılması için de temel yaratıyor. Bu durumda 19 GW kapasitede 15 kömürlü termik santralin 2030 yılından sonra da işletmede kalacağını varsayarsak, kanun BM Paris iklim anlaşmasının 1,5 C hedefiyle örtüşmüyor.

Hükümetle linyit sanayi arasından imzalanması beklenen sözleşme işletmecilere linyit işlerini kapamaları karşılığında 4.35 milyar Avro tazminat ödemesi içeriyor. Bu tazminat tutarının Avrupa Birliği Komisyonu devlet yardımları bölümü tarafından onaylanması gerekiyor.

Alman sivil toplum kuruluşları ve eski kömür komisyonu üyeleri, kabul edilen kanunun, komisyonun 2019 yılı Şubat ayında sunduğu final raporunda önerilenden çok daha zayıf olduğunu belirtiyor. Eleştirilerin merkezinde kömürden çıkışın yavaşlığı, linyit madenciligi tehdidi altındaki köylerin kurtarılmasını öngörülmemesi, yeni kömürlü termik santral Datteln IV santralinin işletmeye geçmesine izin verilmesi, ekonomik olmayan kömürlü termik santrallerini geç kapayacak kömür sanayine büyük miktarda tazminat içermesi ve kömürden fosil gaz/ biyoyakıtla geçiş için teşvik içermesi yatıyor.

Almanya'yı elektrik sektöründe kömürden daha hızlı çıkmaya zorlayacak birçok etken var. 2020 yılının aralık ayında erken kapanma desteklerinden yararlanmak için yapılan ihaleyi beklenmeden bir şekilde yaşları daha genç üç taş kömür santralinin kazanması Almanya'nın 2030 yılından önce taş kömüründen çıkmasını daha muhtemel kılıyor.

Almanya yüksek mahkemesi, hükümetin nesiller arası iklim eşitliği adına 2030 iklim hedeflerini güçlendirmesi gerektiğine hükmeden dönüm noktası niteliğinde bir karara imza attı. Bu iklim hedeflerine ulaşmak için alınacak önlemler henüz kararlaştırılmamış olsa da, 2030 yılına kadar kömürden çıkış kaçınılmaz hale geldi.

Almanya'da Eylül 2021 seçimlerinin ardından SPD, Yeşiller ve FDP koalisyon müzakerelerine girdiler ve somut adımlardan bahsetmeden, 2030 yılına kadar kömürden çıkışın ideal bir senaryo olduğunu ortaya koyan bir istişare belgesi hazırladılar. Kömüre bağımlılığın üstesinden gelmek için iki çözümden söz ediliyor: yenilenebilir kaynakların payının artırılması ve hidrojen santrallerine dönüştürülmeye hazır fosil gaz yakıtlı enerji santrallerinin inşası.

YUNANİSTAN: 2025 YILINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

2019 yılının Eylül ayında New York'ta gerçekleşen Birleşmiş Milletler İklim Eylem Zirvesi'nde Yunanistan Başbakanı Kyriakos Mitsotakis Yunanistan'ın bütün linyit termik santrallerini 2028 yılına kadar kapatacaklarını duyurdu. Takip eden Aralık ayında tesislerin işletmecisi PPC mevcut tüm linyit termik santrallerin işletmesini 2023 yılında durduracağını açıkladı.

İnşa halindeki Ptolemaida V tesisi 2028 yılına kadar çalışacaktı. Ancak, Nisan 2021'de PPC, kararın nedeni olarak artan karbon fiyatlarını göstererek 2025'te Ptolemaida V'de linyit yakmayı durduracağını açıkladı. Ptolemaida V'nin 2022'ye kadar hizmete girmesi planlanmadığından, linyiti hiç yakıp yakmayacağına dair şüpheler devam ediyor, bu da Yunanistan'ın kömürden çıkış sürecinin yeniden öne çekilebileceği anlamına geliyor.

Ne yazık ki, Ptolemaida V'nin fosil gaz santraline dönüştürülmesi düşünülüyor. Yüksek yenilenebilir enerji potansiyeli ile Yunanistan kömürden %100 yenilenebilir enerjiye geçişi garanti altına almalıdır. Yunanistan'ın Batı Makedonya bölgesi Avrupa Birliği'nin Kömür Bölgeleri Geçiş Platformu'nun öncelikli bölgesidir.

MACARİSTAN: 2025 YILINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

2019 yılının Eylül ayında New York'ta gerçekleşen Birleşmiş Milletler İklim Eylem Zirvesi'nde konuşma yapan Macaristan Cumhurbaşkanı János Áder, ülkenin elektrik üretiminde 2030 yılına kadar kömür kullanımını durduracağını açıkladı. 2021 yılının Mart ayında, PPCA Küresel Zirvesinde Macaristan İttifaka katıldı ve 2025 yılına kadar kömürden çıkacağını açıkladı. Macaristan'ın kalan tek linyit termik santrali (Matra, 884 MW) aynı zamanda ülkenin en büyük CO₂ salım kaynağı. Santralin 2025 yılına kadar kapanacağını hükümet tarafından da onaylanması, Macaristan'da aktif olarak çalışan çevre kuruluşlarının başarısı olarak algılanıyor.

İRLANDA: 2025 YILINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

2018 yılının Mart ayında, İrlanda İklim Eylem Bakanı İrlanda'nın PPCA'ye katıldığını ve 2025 yılına kadar elektrik üretiminde kömür kullanımını durduracağını [açıkladı](#). 2019 yılında gerçekleşen BM İklim Eylem Zirvesi'nde İrlanda Başbakanı Varadkar da bu tarihi [teyit etti](#). Ek olarak 2018 yılı son baharında mesken ısıtması için kömür yasağı başladı. Bu yasağın 2019 yılı sonundan itibaren tamamen uygulamaya konması bekleniyor. 2018 yılının Temmuz ayında İrlanda meclisi ülkenin kömür, petrol ve gaz şirketlerindeki tüm hisselerinin satılması için [bir kanun](#) geçirdi. İrlanda böylece tüm fosil yakıtlardan yatırımını çeken ilk ülke oldu.

İTALYA: 2025 YILINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

2017 yılının Ekim ayında, İtalyan hükümeti Ulusal Enerji Stratejisi'nin bir parçası olarak 2025 yılına kadar kömürden çıkacağını açıkladı. Bir ay sonra imzalanan stratejinin yasal olarak bağlayıcılığı bulunmuyor. İtalya'nın bu kararı idari önlemlerle uygulaması gerekiyor. 2019 yılındaki BM İklim Eylem Zirvesi'nde İtalya Başbakanı Conte, bu tarihi teyit etti. İtalya'da kömür kapasitesinin üçte ikisini işleten Enel şirketi 2025 yılını kömürden çıkış yılı olarak kabul ediyor ancak neredeyse tüm mevcut kapasiteyi fosil gaz kapasitesi ile değiştirmeyi planlıyor.

KOSOVA: KÖMÜRDEN ÇIKIŞ TARTIŞILMIYOR

[Yapılması planlanan Yeni Kosova kömür projesinin iptaliyle](#), Kosova'da yapılması planlanan yeni kömürlü termik santral kalmıyor. Mevcut santrallerin AB kirlilik standartlarıyla uyumu 2028 yılına kadar gerekmiyor. Mevcut santraller yaşlı ve [varolan kirlilik limitlerini ihlal ediyor](#).

KARADAĞ: 2035 YILINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

Karadağ, 30 Haziran 2021'de Paris Anlaşması ile uyumlu olmayan 2035'te kömürden çıkış taahhüdüyle PPCA'ye katıldı. Ancak Karadağ OECD ülkesi olmadığı için 2030 taahhüdüne uymak zorunda değil.

[Yapılması planlanan Pljevlja II kömür projesinin iptaliyle](#), Karadağ'da yapılması planlanan yeni kömürlü termik santral kalmıyor. Ancak mevcut Plevlja I santralinin iyileştirme ve bölgesel ısıtma sistemine bağlanma planları devam ediyor. 2020 yılı Şubat ayında ülke en fazla CO2 salan tesisleri için [emisyon üst sınırı ve ticareti uygulaması getirerek](#) Batı Balkan ülkeleri arasında öncü bir adım attı.

HOLLANDA: 2029 YILINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

2017 yılının Ekim ayında yeni seçilen hükümet koalisyon anlaşmasının bir parçası olarak ülkedeki tüm kömürlü termik santrallerin 2029 yılı sonuna kadar kapanacağını [duyurdu](#). Ülkenin kalan beş santralının üçü 2015 ve 2016 yıllarında devreye girdi. Bu da bu santrallerin beklenen işletme sürelerinin yarısında azında çalışacakları anlamına geliyor. 2018 yılının Mayıs ayında Hollanda hükümeti 1 Ocak 2030 yılı itibarıyla kömürle elektrik üretiminin [yasadışı ilan edileceğini](#) duyurdu, yasak 2019 yılı Aralık ayında [kabul edilerek yasalaştı](#).

2019 yılının Aralık ayında Hollanda Yüksek Mahkemesinin [Urgenda kararını onamasıyla](#), Hollanda hükümetinin 2020 yılına kadar sera gazı emisyonlarını 1990 yılı seviyelerinin %25 altına çekmesi gerekiyor. 2019 yılı itibarıyla emisyon azaltım oranının [%21 dolaylarında seyretmesi](#), kısa dönemli önlemler alınması gerektiğini gösteriyor. 2020 yılı başlarında kabine [54 olası ek önlemin bulunduğu bir teklif](#) önerisinde bulundu. Önlemler arasında kalan üç kömürlü termik santralden birinin planlanan tarihten önce [kapanması ve üretimin azaltılması](#) da bulunuyor. Eylül ayında, iklim bakanı kömür işletme sahiplerini santrallerin [kapanma maliyetlerini araştırmaya davet etti](#).

KUZAY MAKEDONYA: 2027 YILINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

Kuzey Makedonya, 30 Haziran 2021'de PPCA'ya katılarak Paris Anlaşması ile uyumlu kömürden çıkışını duyuran ilk Batı Balkan ülkesi oldu ve Avrupa'nın kömürden çıkışında yeni bir sahne açtı.

İddialı 2027 tarihi, Oslomej kömür santralinde kullanılmayan açık ocak madenlerinde [100 MW'lık yenilenebilir güneş enerjisi kapasitesi inşa etme planını](#) içeriyor.

POLONYA: KÖMÜRDEN ÇIKIŞ TARTIŞILMIYOR

Polonya'nın kömür sektörü zor durumda. Son beş yılda, Polonyalı kömür şirketleri %50'nin üzerinde değer kaybetti ve ayakta kalmak için devlet bütçesinden 14 milyar Euro kapasite ödemesi bekliyor. Buna rağmen, Polonya hala yeni kömür santrallerini devreye alıyor ve yeni linyit madenleri planlıyor.

Hükümet [kömür varlığında bölünerek büyümeye giderek](#) enerji sektörünü yeniden yapılandırmayı planlıyor. Yakın zamanda kamuya ait kömür maden şirketi [PGG işletmelerini devlet desteği ile 2049 yılına kadar açık tutacağını](#) duyurdu. Avrupa Komisyonu iki durumda da AB kamu yardımı ve rekabet kurallarına uygunluk açısından karar vermek zorunda. Polonya'da hükümet ve sendikalar değişen finans ve enerji piyasalarını ve iklim bilimini kabul ederek ulusal seviyede etkili bir kömürden çıkış tartışmasını başlatmak zorundalar.

Bu arada ülkenin önemli kömür bölgelerinde Wielkopolska Wschodnia ulusal tartışmaları beklemeden 2030 yılına kadar kömürden çıkacağını ve 2040 yılına kadar karbon nötr olacağını [taahhüt etti](#).

Polonya, COP26'da Küresel Kömürden Temiz Enerjiye Geçiş Bildirgesi'ni imzaladı, ancak daha sonra dünyanın en büyük 23. ekonomisi olmasına rağmen gelişmekte olan ülke statüsünü talep etti. Polonya, 2049'da kömürden aşamalı olarak çıkacağını doğruladı. Bildiriye imza atanlar, kömürden çıkmanın, Polonya dahil tüm Avrupa ülkelerinin 2030 yılına kadar kömürden çıkmasını gerektiren Paris Anlaşması ile tutarlı olması gerektiği konusunda anlaşmışlar.

PORTEKİZ: 2021'DEN BERİ KÖMÜRSÜZ

Portekiz'de ülkedeki tüm termik santrallerin 2030 yılından önce kömür yakmayı bırakacağı açıklamasından tam iki yıl sonra, Portekiz'in tekrar seçilen başbakanı António Costa, 2019 yılının Ekim ayındaki görev kabul konuşmasında ülkedeki son kömürlü termik santralin 2023 yılında kapanacağını duyurarak ülkenin kömürden çıkış tarihini yedi yıl öne çekmiş oldu.

2020 yılının Temmuz ayında, EDP Sines kömürlü termik santralini 2021 yılının Ocak ayında kapatacağını duyurdu. Böylece kömürden çıkış tarihi iki yıl daha öne çekilmiş oldu. Kasım ayında kalan son santral olan Pego da kapanınca Portekiz kömürden çıkan dördüncü Avrupa ülkesi oldu.

ROMANYA: 2032 YILINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

Romanya, Ulusal Dayanıklılık ve İyileşme Planı'nda 2032 yılına kadar kömürü bırakacağını duyurdu. Romanya planda, 2022'nin ikinci çeyreğine kadar madenlerin kapatılması, işçilerin yeni meslek sahibi edindirilmesi ve etkilenen kömür topluluklarını desteklemek için sosyo-ekonomik önlemleri kapsayan bir yasa çıkaracağını belirtiyor.

SIRBİSTAN: KÖMÜRDEN ÇIKIŞ HENÜZ TARTIŞILMIYOR

Sırbistan yeni kömürlü termik santraller planlamaya devam ediyor. Yakın zamanda Çin ortakların yardımıyla 350 MW kapasitede Kolubara B linyit projesinin inşası için planlar tekrar gündeme geldi. Aynı zamanda Kostolac termik santraline yeni ünite inşaatı devam ediyor. Mevcut santrallerin AB kirlilik standartlarıyla uyumu 2028 yılına kadar gerekmiyor. Mevcut santraller yaşlı ve varolan kirlilik limitlerini ihlal ediyor.

SLOVAKYA: 2030 YILINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

2019 yılı şubat ayında Slovakya Cumhuriyeti tarafından yayınlanan çevre politikaları stratejisi 2030 yılına kadar kömürden çıkılacağını belirtiyor. 18 Haziran 2019 tarihinde yaptıkları ortak açıklamada Cumhurbaşkanı Caputova ve Başbakan Pellegrini, ülkenin elektrik üretiminde kömür yakmayı 2023 yılının sonuna kadar bırakacağını belirtti. Bu açıklamayı takiben Slovakya PPCA'ye katıldı.

Ülkede sadece aynı zamanda ısı da üreten kojenerasyon santralleri (CHP) var. Düşük Karbonlu Kalkınma Stratejisi, Vojany and Nováky (ülkedeki en büyük iki CHP) santrallerinin sırayla 2023 ve 2025 yıllarında emekliye ayrılacağını belirtiyor. Ayrıca başka bir CHP olan Teko 1 santralinin emekliye ayrılma tarihi henüz belli değil. Slovakya'nın kömürden çıkış için en geç 2025 olmak üzere bir tarih vermesi gerekiyor.

SLOVENYA: KÖMÜRDEN ÇIKIŞ TARTIŞMALARI DEVAM EDİYOR

Slovenya 2015 yılında Šoštanj 6 kömürlü termik santralini şebekeye ekledi. İşletme sahibi 2054 yılına kadar santrali işletmeye devam etmek istiyor. Bu santralin yapımı devasa masraflara ve bir takım önemli sorunlara neden oldu.

2019 yılı yazında AB geçiş döneminde kömür bölgeleri platformuna katıldıktan sonra, Slovenya hükümeti ulusal kömürden çıkış stratejisi hazırlamak üzere danışma sürecini başlattı. Stratejinin 2021 yılı sonunda kabul edilmesi bekleniyor. 2020 yılı sonbaharında, üç olası senaryo (2033, 2038 ve 2042) içeren taslak strateji yayınlandı. Çevre Bakanlığı senaryoların çeşitli çevre göstergelerine uyumlarını inceleyen çevresel etki değerlendirme çalışmalarını başlattı. Çevre raporunun taslağı 2020 yılının Aralık ayında yayınlandı. Strateji ve çevresel etki değerlendirmenin 2021 baharında halk görüşüne açılması bekleniyor. Bu süreçte çevre kuruluşları senaryoları eleştirerek, planın Paris İklim Anlaşması ile uyumlu 2030 hedefini de içermesi gerektiğini belirtiyor.

İSPANYA: 2030 YILINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

İspanya, 30 Haziran 2021'de PPCA'ya katılarak nihayet uzun zamandır beklenen kömürden çıkış planını doğruladı. Her ne kadar İspanya'nın 2030 yılı kömürden çıkış tarihi çok tatmin edici olmasa da, hükümetin 2018 yılında onayladığı dünyada öncü olan adil dönüşüm stratejisi ile kömür santrallerinin ve madenlerinin kapatılması yolunda ilerleme sağlanıyor. İspanya artık kömürden çıkışını en geç 2025 yılına kadar tamamlamayı hedeflemeli.

Yedi kömür santralinin 30 Haziran 2020'de çalışması durduruldu ve bir tanesinin de emekliye ayrılacağı açıklandı (9,9 GW'dan 5,1 GW'ı), yedi tanesi 2020 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren uygulanan daha katı AB hava kirliliği standartlarına uyamadı. Mart 2020'de İspanya, 2030 yılına kadar kömürün aşamalı olarak kaldırılmasını öngören nihai enerji ve iklim planını Avrupa Komisyonu'na sundu. Ancak, kapanış duyuruları ve üretim eğilimleri, İspanya'nın 2020'lerin ortalarında veya daha erken bir tarihte kömürden arındırılmış olacağını gösteriyor.

2019 yılının Şubat ayında Balearic Adaları Meclisi adalarda kömürden çıkış tarihini içeren bir İklim Değişikliği ve Enerji Dönüşümü Yasası kabul etti. Adaların son kömür santrali Alcúdia, 2025 yılına kadar kapanacak (İspanya anaraksıyla bir ara bağlantı kablosu inşa edilirse) ve o zamana kadar düşük saatlerde çalışacak.

2018 yılında AB'de taşkömürü madenlerinin teşviklerinin son bulması ile 26 kömür maden ünitesinden 25'i 31 Aralık 2018 tarihi itibarıyla işletmeyi durdurdu. Bu dönüşüm İspanya hükümetinin etkilenen bölgelerle adil geçiş anlaşmasına varması sayesinde gerçekleşti.

İSVEÇ: 2020 YILINDAN BERİ KÖMÜRSÜZ

İsveç, sanayileşmiş ülkeler arasında fosil yakıtlardan kurtulmuş ilk ülke olmayı hedefliyor. İsveç'teki son kömürlü termik santralin 2022 yılına kadar kapanması planlanıyordu. 2019 yılının Aralık ayında işletme sahibi şirket, santralin planlanandan iki yıl önce kapanacağını açıkladı ve santral 2020 yılı sonunda kapandı. İsveç, Belçika ve Avusturya'dan sonra kömürden çıkan üçüncü Avrupa ülkesi oldu.

TÜRKİYE: KÖMÜRDEN ÇIKIŞ TARTIŞILMIYOR

Türkiye'de henüz kömürden çıkış tartışılmıyor. Türkiye dünyada en çok yeni kömürlü termik santral planlayan 5. ülke. Kamuya ait EÜAŞ, cömert devlet teşvikleri, istisnalar, arazi teminleri ve fiyat ve satın alım garantileri ile ülkenin linyit varlığını yatırımcılar için çekici hale getirmeye çalışıyor. Ülkenin en eski ve kirliliği santrallerini yenileyerek kapasite ve ömürlerini artırma sık rastlanan bir uygulama.

Bununla birlikte Türkiye, Ekim 2021'de Paris İklim Anlaşması'nı onayladı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye için 2053'te net sıfır emisyon hedefi açıkladı. Yaşanan bu gelişmeler, ülkenin iklim politikasında ve kömürden çıkış konusunda değişikliğe gidebileceği ihtimalini taşıyor.

BİRLEŞİK KRALLIK: 2024 YILINA KADAR KÖMÜRDEN ÇIKIŞ

2015 yılındaki Paris iklim zirvesi öncesi yaptığı açıklamayla, Birleşik Krallık tüm dünyada kömürden çıkış politikalarını açıklayan ilk ülke. Niyetini 2018 yılının Ocak ayında tekrar gündeme getirerek teyit eden İngiltere'nin henüz bu kararı mevzuata aktarma çalışmaları devam ediyor. 2025 yılı Ekim ayından itibaren kömürlü termik santrallere emisyon limiti konması tartışılıyor.

2021 Glasgow iklim zirvesi öncesi Başbakan Johnson açıklanan hedefi bir yıl öncesine 2024 yılına çekti. İngiltere'nin 2013 yılında enerji santralleri için karbon vergisi getirmesi, kurulu kömür gücü ve üretiminde büyük bir düşüşe neden olmuştu. 2020 yılının Şubat ayında İngiltere 2023 yılına kadar evlerde kömür ve ıslak odun yakmayı bırakmaya karar verdi.